

Dosarul nr. 2ra-901/2021

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. I. Maxim)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. Iu. Cotruță, V. Mihaila, V. Buhnaci)

Î N C H E I E R E

30 iunie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Dumitru Mardari
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Moscal Larisa,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată înaintată de Moscal Larisa împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei civile și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 21 ianuarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Moscal Larisa și a fost menținută hotărîrea din 24 februarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, prin care acțiunea a fost respinsă,

c o n s t a t ă :

La 24 decembrie 2019, Moscal Larisa a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului lui Moscal Larisa la judecare în termen rezonabil a cauzei și încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Moscal Larisa suma de 2000 de Euro cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin încălcarea dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, la 28 septembrie 2016, SA „Termoelectrica” a acționat reclamanta Moscal Larisa în judecată cu privire la încasarea datoriei în beneficiul ÎMGFL nr.13.

A relatat că, la data primirii cererii de chemare în judecată în procedură – 05 octombrie 2016, ședința a fost fixată peste o lună. Totodată la 01 noiembrie 2016 a înaintat o referință cu solicitarea ca cererea de chemare în judecată să fie scoasă de pe rol din motivul că în paralel se examina un alt dosar între aceleași părți, cu același obiect - datoria la încălzire. Susține că, în ședința de judecată a făcut un demers verbal, inclusiv în privința lui Moscal Victoria. Asupra demersului instanța nu s-a expus, dar fără motiv ședința a fost amânată fără numirea datei ședinței următoare, dar ulterior în așa formă au fost citați de multiple ori pe parcursul anilor 2016 - 2018 dar totdeauna ședințele se amânau fără stabilirea datei ședinței

următoare, ca până la urmă să fie citați la 11 iulie 2018 unde instanța cercetînd înscrisurile din dosar, refuzându-i ultimul demers în ședință, s-a retras în camera de deliberare unde a dispus încasarea datoriei în beneficiul ÎMGFL nr. 13.

A notat că, la 19 noiembrie 2018 a înaintat o cerere de apel împotriva hotărârii menționate, iar la 05 decembrie 2018 supliment la apelul de bază.

A menționat că, prin decizia Curții de Apel Chișinău din 06 decembrie 2018, a fost respins apelul și lăsată în vigoare hotărârea primei instanțe fără a se expune asupra probelor neexamineate în prima instanță și fără să se expună asupra legalității atragerii în proces a lui Moscal Victoria, care de fapt are numele de familie Guțu nu locuiește și nu are măcar viză de reședință la adresa pentru care se solicita datoria.

A notat că, la 08 mai 2019 a fost depusă cerere de recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău, dar fără succes, pentru că, prin încheierea Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 26 iunie 2019, a declarat inadmisibilitatea recursului.

Consideră că, prima instanță nejustificat a amânat ședințele de judecată pe parcursul anilor 2016-2018, iar instanțele ierarhice superiare au examinat cauza în perioada anilor 2018-2019, prin ce a fost încălcat dreptul la examinarea cauzei în termen rezonabil. În susținerea dreptului încălcat, reclamanta declară, că în tergiversarea examinării cauzei pe parcursul a patru ani (2016 - 2019), nu poartă nici o vină. Consideră că prejudiciul moral în sumă de 2000 Euro pentru familia sa, conform prevederilor CEDO ar reprezenta o satisfacție echitabilă.

A solicitat reclamanta constatarea faptului încălcării dreptului reclamantei la examinare în termen rezonabil a cauzei civile nr. XXXXX, și încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul său suma în mărime de 2 000 Euro cu titlul de prejudiciu moral cauzat prin încălcarea gravă a dreptului la examinare în termen rezonabil a cauzei.

Prin hotărârea din 24 februarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru acțiunea depusă de Moscal Larisa împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei civile, a fost respinsă ca neîntemeiată.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 03 martie 2020, Moscal Larisa a depus cerere de apel împotriva hotărârei primei instanțe, solicitând admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii primei instanțe, emiterea unei noi hotărâri prin care să fie constatat încălcarea termenului rezonabil la examinarea cauzei.

Prin decizia din 21 ianuarie 2021 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de Moscal Larisa și a fost menținută hotărârea primei instanțe din 24 februarie 2020.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că, deși cauza civilă intentată la acțiunea formulată de SA „Termoelectrica”, nu ar părea să fie complexă, circumstanțele de fapt expuse în raportul Judecătoriei Chișinău denotă contrariul și anume, că instanța de judecată a întâmpinat impedimente la judecarea cauzei și anume apariția premiselor de suspendare a procesului legate de necesitatea soluționării unei cauze conexe celei examinate.

Astfel, instanța de apel a remarcat că, în perioada 08 noiembrie 2016 - 11 iulie 2018, cauza a fost suspendată, iar instanța de fond a fost în imposibilitate de a

continua examinarea cauzei civile până la rămânerea irevocabilă a hotărârii judecătorești, pe cauza conexă.

În mod distinct, instanța de apel a reținut că, termenul rezonabil urmează a fi apreciat în colaborare și cu alți termeni prevăzuți de legislația procesuală civilă, aceștia fiind stabiliți în vederea asigurării desfășurării procesului cu respectarea unor principii fundamentale ale dreptului procesual penal, cum ar fi: principiul disponibilității, contradictorialității și egalității în drepturi a participanților la proces, principii care în ansamblul lor materializează dreptul părților la un proces echitabil.

Instanța de apel a notat că, prima instanță corect a relatat faptul că, din cumulul de trei ședințe de judecată una s-a finisat cu suspendarea procesului la informația prezentată de copârâțul Moscal Ivan (08 noiembrie 2016); o ședință de judecată nu a avut loc din vina instanței (24 aprilie 2018); la a treia ședință, la care reclamanta în speță (pârâtă în cauza examinată) nu s-a prezentat, a fost dispusă reluarea procesului suspendat precum și pe cauză a fost pronunțată hotărâre (11 iulie 2018). La Curtea de Apel Chișinău, cauza a fost examinată în prima ședință pentru care părțile au fost citate (06 decembrie 2018), apelanta-reclamanta în speță de asemeni nefiind prezentă. Or, rezultă că durata de examinare a cauzei civile a depins de modul de exercitare a căilor de atac de către apelantă și anume depunerea apelului asupra hotărârii judecătorești din 11 iulie 2018, la 08 august 2018; depunerea cererii de recurs asupra deciziei Curții de Apel Chișinău din 06 decembrie 2018, la data de 22 mai 2019.

Instanța de apel a reținut că, cerințele apelantei-reclamantei Moscal Larisa cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea cauzei în termen rezonabil și repararea prejudiciului moral cauzat prin această încălcare, urmează a fi respinse ca fiind neîntemeiate, or, potrivit datelor reflectate în raportul motivat prezentat de Ministerul Justiției, se constată că, instanța nu a admis încălcarea dreptului reclamantei la judecarea cauzei în termen rezonabil.

Sub acest aspect, se impune a fi precizat că, în cadrul examinării litigiului cu privire la încasarea datoriei, instanțele de judecată au depus diligență pentru a judeca cauza în termeni cât mai restrânși, însă, amânarea ședințelor de judecată pe termene mai îndelungate a fost determinată din motivul suspendării procesului, în legătură cu o altă cauză conexă inițiată de reclamanta Moscal Larisa.

La fel, instanța de apel a conchis și asupra netemeinicii pretenției apelantei cu privire la încasarea din bugetul de stat a echivalentului bănesc pentru compensarea prejudiciului moral în mărime de 2000 de Euro, or, această cerință este accesorie cerințelor de constatare a încălcării dreptului la judecarea cauzei în termen rezonabil și poate fi admisă doar în cazul în care se admit cerințele de bază.

Instanța de apel a notat că, prevederile Legii nr.87 din 21 aprilie 2011, nu acordă dreptul în mod automat la repararea prejudiciului moral, în lipsa dreptului de a solicita acordarea acestui prejudiciu în temeiul Legii nr.87 din 21 aprilie 2011 și în lipsa dovezilor că persoana a suferit un prejudiciu în urma încălcării dreptului garantat de lege. Este important ca reclamantul să-și motiveze circumstanțele cauzei care justifică acordarea unei reparații și că aceasta să nu fie teoretică și iluzorie.

A mai remarcat instanța de apel că, statul răspunde eventual patrimonial pentru prejudiciul adus persoanei prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, iar elucidarea cazurilor și condițiilor de răspundere patrimonială se face printr-o lege specială, și anume Legea nr. 87 din 21

aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Sub acest aspect instanța de apel a notat că, conform prevederilor art.2, alin. (1) din Legea nr.87, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, poate adresa în instanța de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

Concomitent, instanța de apel subliniată că, potrivit prevederilor art.1, alin.(1) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, scopul prezentei legi este crearea în Republica Moldova a unui remediu intern eficient de apărare a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei. Astfel, pe lângă respectarea strictă a cadrului procedural impus de dispozițiile Codului de Procedură Civilă și a legii pre citate, este necesară și cunoașterea, în special de către instanțele judecătorești, a jurisprudenței constatate de către Curtea Europeană, prin care s-au definitivat deja principii după care se examinează astfel de pretenții.

Ori, aceste pretenții se caracterizează prin conținut specific, în funcție de obiectul probațiunii, subiecții procesuali, termenul de examinare, sarcina probațiunii (sarcina probațiunii de lipsă a încălcării dreptului, sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material, etc.), inclusiv soluțiile deduse din jurisprudența Curții Europene pentru Drepturile Omului.

În mod distinct, instanța de apel a punctat faptul că, Legea nr.87 din 21 aprilie 2011 nu acordă dreptul în mod automat la acordarea prejudiciilor, în lipsa dovezilor că persoana a suferit un prejudiciu în urma încălcării dreptului garantat de lege. Ori, potrivit normei art. 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiectivelor sale dacă legea nu dispune altfel.

Sub alt aspect, Colegiul civil al instanței de apel a remarcat că, potrivit art.4, alin.(1) din Legea nr.87 din 21 aprilie 2011, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției, însă raportând circumstanțele cauzei la prezenta normă legală, instanța de apel a constatat că, Ministerul Justiției este în imposibilitate de a proba lipsa suportării de către reclamant a prejudiciului moral, atâta timp cât nu a fost probată existența de facto a acestui prejudiciu, or, apriori, nu se poate constata lipsa a ceea ce nu există. Prin urmare, prima instanță just a concluzionat de a respinge ca fiind neîntemeiate pretențiile reclamantei, iar repararea prejudiciului moral și material, sunt pretenții ce reiese din încălcarea termenului de examinare în termen a cauzei civile, încălcare care nu s-a constatat.

La 23 martie 2021, prin intermediul oficiului poștal, Moscal Larisa a depus cerere de recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri prin care să fie constatat faptul încălcării dreptului lui Moscal Larisa la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile, cu încasarea de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Moscal Larisa echivalentul bănesc pentru compensarea prejudiciului material și moral în mărime de 200 000 de lei.

În motivarea recursului s-a indicat că, soluția instanței de apel în sensul adoptat rezultată din interpretarea greșită a prevederilor legale ce guvernează raportul juridic litigios și circumstanțele probatorii ale dosarului.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului este de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale. Alineatul (2) al aceluiași articol prevede că termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că, instanța de apel a emis deciziei la 21 ianuarie 2021 și expediată participanților la proces la 02 februarie 2021 (f.d.140), însă, la materialele dosarului nu este anexată dovada de recepționare a deciziei recurate. Prin urmare, cererea de recurs declarată la 23 martie 2021, se consideră depusă în termenul prevăzut de art.434 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art.439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Prin notificarea din 04 mai 2021, Curtea Supremă de Justiție în conformitate cu art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, a expediat intimatului copia recursului și la înștiințat despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Până la data examinării admisibilității recursului, Ministerul Justiției al RM nu a depus referință prin care să-și exprime opinia referitor la recursul declarat.

Examinând temeiurile recursului declarat de Moscal Larisa, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de Moscal Larisa nu se

încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Prin urmare, argumentele recursului nu indică la încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Astfel, în sensul dat, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ține să menționeze că potrivit jurisprudenței CEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Asito vs Republica Moldova, 10 iulie 2010, Meyer vs Germania, 22 martie 2016), însă motivele recursului, invocare în speță sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, care au fost apreciate corespunzător.

Astfel, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Moscal Larisa ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de Moscal Larisa se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

/semnătura/

Dumitru Mardari

Judecătorii

/semnătura/

Galina Stratulat

/semnătura/

Iurie Bejenaru

Copia corespunde originalului:

Iurie Bejenaru

